

İŞKUR
TÜRKİYE İŞ KURUMU

**2013 Yılı
Faaliyet Raporu**

İl İstihdam Ve Mesleki Eğitim Kurulları

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARINA YÖNELİK FAALİYETLER	3
3. İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİNE YÖNELİK FAALİYETLER	7
4. ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLER.....	10
5. ÜYE KURUMLARIN TOPLANTILARA KATILIM DURUMLARI.....	13
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	15

TABLO VE GRAFİKLER

Grafik 1: Uygulanan Aktif İşgücü Programları (2012-2013)	4
Tablo 1. Mesleklere Göre Açılan Bazı Kurslar (2013)	4
Grafik 2: Aktif İşgücü Programlarının Program Türlerine Göre Dağılımı (2013)	5
Grafik 3: Aktif İşgücü Programlarına Katılan Sayısına Göre Dağılımı (2013)	5
Grafik 4. Engelli, Eski Hükümlü/Hükümlü Kursları	11
Grafik 5. Üye Kurumların Toplantılara Katılım Oranları	13

1. GİRİŞ

Diyalog tanım olarak iki veya daha fazla kişi arasında karşılıklı görüş alışverişini ifade etmektedir. Hangi konuda veya alanda olursa olsun, diyaloga başvurulmasındaki temel amaç; görüş farklılıklarının varlığını yadsımadan, bu farklı görüşler arasında bir uyum veya anlaşma sağlanmasıdır. Bir başka deyişle, farklı görüşler arasında üzerinde anlaşma sağlanabilecek ortak noktaların bulunabilmesidir. Buradan hareketle, konu sosyal diyalog açısından ele alındığında da benzer sonuca ulaşılmaktadır. Diğer bir deyişle, sosyal diyalogun kurulmasında veya mevcut sürece işlerlik kazandırılmasında bu sürece katılan tarafların farklı görüşleri arasında bir uyum ve dengenin sağlanması amaçlanmaktadır. Yani uyum ve denge arayışı diyalogun da temel amacını oluşturmaktadır.¹

Dünyada ilk sosyal diyalog mekanizmalarının 19.yy sonları ile 20. yy başlarında, iki taraflı uyuşmazlıkları çözmek amacıyla İskandinav Yarımadası'nda uygulandığı bilinmektedir. Fakat sosyal diyalog mekanizmaları özellikle II. Dünya savaşı sonrasında Avrupa'da sıkça başvurulmuş önemli bir araç haline gelmiştir. Bu dönemde sosyal diyalog yapıları Avrupa'daki parlamenter demokratik yönetimlere ekonomik ve sosyal sorunların çözümüne katılmak, danışmanlık yapmak ve hükümet, işçi ve işveren üçlüsü arasındaki uyum ve diyalogu geliştirmek amacıyla oluşturulmuştur. Bugün dahi birçok Avrupa ülkesinde hükümetler, sosyoekonomik kararların alınmasında ve uygulanmasında sosyal taraflara danışmayı ve onlarla işbirliği yapmayı sosyo-ekonomik politikaların başarısı açısından hala önemli görmektedir.² Batılı ülkelerin endüstri ilişkilerinin ortak özelliklerinden biri "Sosyal Diyalog Sürecinin" istikrarlı bir şekilde devam ettiriliyor olmasıdır.³

Sosyal diyalog genel anlamıyla, demokratik rejimle yönetilen ülkelerde, sosyal tarafların örgütlerinin toplumdaki diğer organize olmuş çıkar gruplarıyla birlikte, temel ekonomik ve sosyal politikaların belirlenmesi için yapılan her türlü danışma ve müzakere sürecini ifade etmektedir.⁴ Ülkelerin endüstri ilişkileri sistemine bağlı olarak sosyal diyalog; ikili, üçlü ya da çok taraflı bir yapıda görülebilmektedir. Yani, "Sosyal diyalog işçi ve işveren örgütleri arasında iki taraflı (bipartite), işçi-işveren örgütleri ve hükümet veya bağımsız uzmanlar arasında üç taraflı (tripartite) ve katılımcı demokrasinin gelişmiş olduğu ülkelerde olduğu

¹Özlem İŞİĞİÇOK, **Sosyal Diyalog**, s.14, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2002.

² Ayhan GÖRMÜŞ, "Türkiye'de Sosyal Diyalog Gelişimi" s.115 <http://www.calismatoplum.org/sayi14/gormus.pdf>

³ Kubilay ATASAYAR, "Dünya Sosyal Diyalog Uygulamaları ve Türk Çalışma Hayatı" S. 91

⁴ Ayhan GÖRMÜŞ, "a.g.e." s.117

şekliyle, toplumda organize olmuş diğer çıkar gruplarının da katılımıyla çok taraflı (multipartite) bir yapıda yürütülebilmektedir”⁵.

Türkiye İş Kurumu bünyesinde yer alan “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları” çok taraflı sosyal diyalog mekanizmalarının önemli bir örneğini oluşturmaktadır. Kurul, çeşitli kamu kurumları, belediye, üniversite, işçi, işveren ve sanayi-ticaret odası gibi bir çok farklı kurumun temsilcilerinden oluşmakta olup, yerelde istihdam ve mesleki eğitim politikaları üretilmesi sürecinin başat aktörüdür. İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının, ilin işgücü, istihdam ve mesleki eğitim ihtiyacını tespit etmek, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitim ve istihdam konularında etkinlik ve verimliliği artırmak amacıyla yerel düzeyde politikalar oluşturmak, plan yapmak ve kararlar almak, ilgili kurum ve kuruluşlara görüş ve önerilerde bulunmak gibi görevleri vardır.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının olağan ve olağanüstü toplantılarında alınan kararlar ve işgücü piyasasına ilişkin veriler değerlendirilerek her il tarafından 2013 yılı Faaliyet Raporu hazırlanmıştır. İl bazında hazırlanmış olan faaliyet raporları neredeyse her il için istihdam ve eğitim bilgilerini içeren tek kaynak olma özelliği taşımaktadır.

Tüm illerin faaliyet raporlarından yararlanılarak oluşturulan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları 2013 Yılı Faaliyet Raporu ise, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının “Aktif İşgücü Programlarına Yönelik Faaliyetleri, İşgücü Piyasası Analizlerine Yönelik Faaliyetler ve Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik Faaliyetleri” açısından değerlendirilmesini, Kurullarda alınmış iyi uygulama örneği niteliği taşıyan kararları içermektedir. Son olarak İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına üye kurum ve kuruluşların toplantılara katılım durumları yer almaktadır.

⁵ Ayhan GÖRMÜŞ, a.g.e. s.118

2. AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARINA YÖNELİK FAALİYETLER

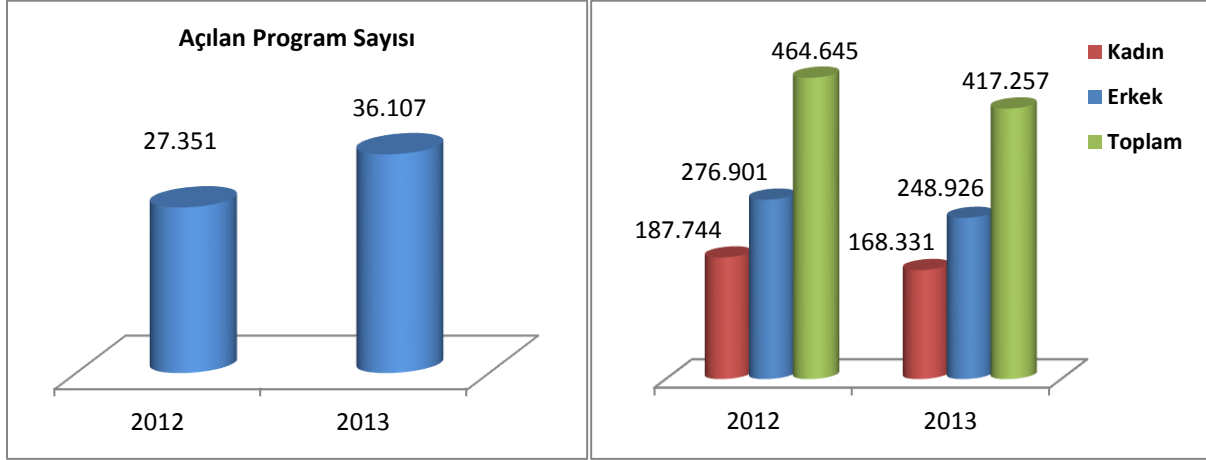
İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının işgücü piyasası ve istihdam hayatı üzerinde doğrudan etki eden ve istihdama ilişkin koşulları piyasa ihtiyacı doğrultusunda şekillendirmeyi hedefleyen önemli faaliyetlerinden birisi aktif işgücü faaliyetleridir. Aktif işgücü faaliyetleri, toplum yararına programlar, mesleki eğitimler, işbaşı eğitim ve girişimcilik programları olup, işgücü piyasasına yön vermek amacıyla kullanılmaktadır. Aktif işgücü faaliyetlerinin avantajları aşağıda sıralanmaktadır:

- Uzun süreli işsizlikle mücadelede fayda sağlaması,
- İşsizlerin meslek edinmesini sağlaması,
- Hâlihazırda mesleki beceriye sahip olanların bu becerilerini daha da güçlendirmesi,
- Ekonomik buhran dönemlerinde çalışanların işlerini kaybetmelerini önlemesi,
- İşverenlere kendi çalışanlarını yetiştirme olanağı sağlaması.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarında alınan kararlar aracılığıyla aktif işgücü faaliyetleri hayata geçirilmekte olup, bu faaliyetler Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanarak, Kurul toplantılarında değerlendirildikten sonra uygulamaya konulmaktadır.

Aktif işgücü faaliyetleri çerçevesinde, meslek sahibi olmayan, sahip olduğu mesleki alanda yetersiz bilgi sahibi olan, farklı mesleki alanlarda istihdam edilmek isteyen ya da dâhil olduğu meslek grubunun güncelliğini yitirmesiyle mesleğini değiştirmek zorunda kalanlara yönelik eğitim imkânları sağlanmaktadır. Ayrıca dezavantajlı gruplara yönelik kurslar ve girişimcilik programları da Kurulların imkânları dâhilinde yer almaktadır. Bunlara ilave olarak mesleğinde teorik bilgi sahibi olmasına karşın pratik bilgi yönünden eksikliği bulunan kişilere yönelik işbaşı eğitim programları ve yoğun işsizlik dönemlerinde işsizlere geçici istihdam olanakları sağlayan toplum yararına programlar da Kurulların sunduğu hizmetler arasındadır.

Grafik 1: Uygulanan Aktif İşgücü Programları (2012-2013)

Kaynak: İŞKUR

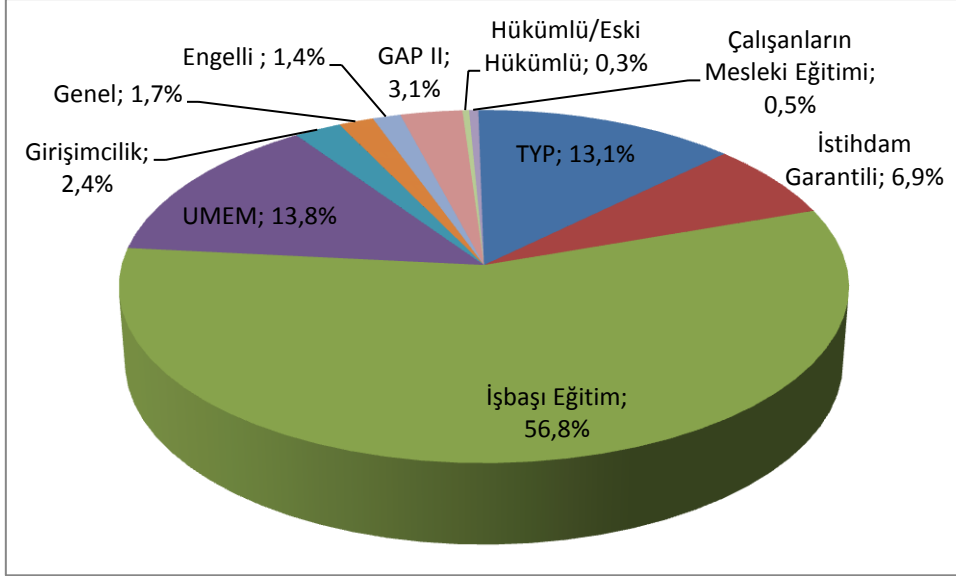
2013 yılı aktif işgücü faaliyetlerine ilişkin veriler incelenecek olursa, İstihdam Garantili Kurslar, Toplum Yararına Programlar (TYP), Stajlar, Girişimcilik Kursları, Engelli ve Hükümlülere yönelik kurslar, hibe projeleri ve diğer kurslar kapsamında 81 ilde 36.107 adet program açılmıştır. Bu programlardan 2013 yılında 248.926'sı erkek, 168.331'i kadın olmak üzere toplam 417.257 kişi yararlanmıştır.

Tablo 1. Mesleklere Göre Açılan Bazı Kurslar (2013)

	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Makineci (Dikiş)	536	2.886	6.391	9.277
Çağrı Merkezi Görevlisi	370	3.297	5.861	9.158
Konfeksiyon İşçisi	411	1.594	6.362	7.956
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	328	1.519	4.299	5.818
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	192	1.714	3.408	5.122
Satış Elemanı (Perakende)	1.141	2.192	2.038	4.230
Aşçı Yardımcısı	551	1.195	2.732	3.927
Kasiyer	420	989	2.601	3.590
Ön Muhasebeci	1.689	1.051	1.646	2.697
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	146	818	1.848	2.666
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	174	813	1.570	2.383
Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	112	58	2.186	2.244
Garson (Servis Elemanı)	614	1.508	700	2.208
Yönetici Sekreter / Asistan	105	315	1.845	2.160
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	64	283	1.851	2.134
Satış Danışmanı	967	966	1.142	2.108

Kaynak: İŞKUR

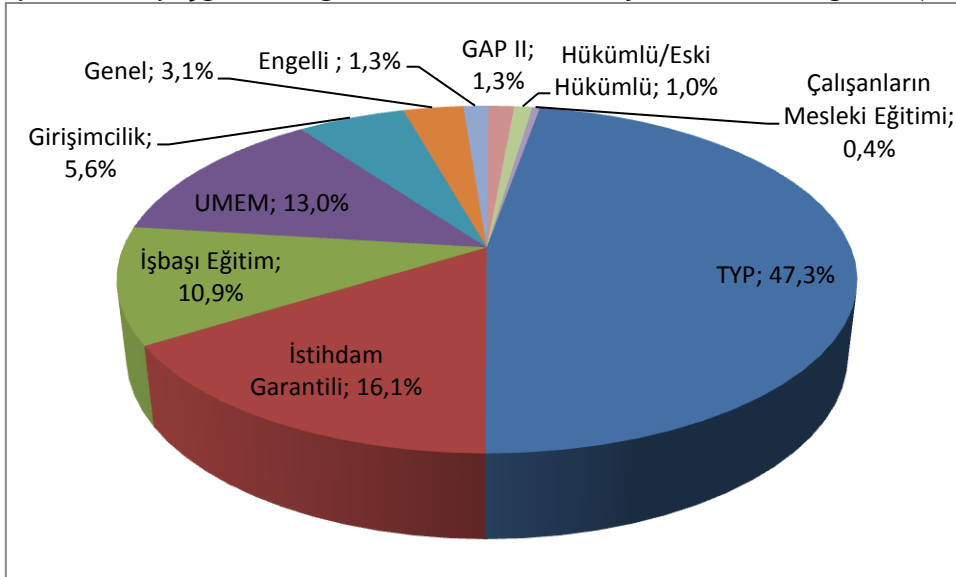
Grafik 2: Aktif İşgücü Programlarının Program Türlerine Göre Dağılımı (2013)

Kaynak: İŞKUR

2013 yılında açılan aktif işgücü programları incelendiğinde, %56,8 ile en yüksek orana sahip faaliyetin İşbaşı Eğitim Programları olduğu görülmektedir. Bu programları takiben ikinci en yüksek paya sahip olan program UMEM çerçevesinde düzenlenen kurslar olup, bu kursların %13,8'lik paya sahip olduğu görülmektedir. Bunların ardından ise %13,1'lik payla toplum yararına programlar, %6,9'luk payla istihdam garantili kurslar, %3,1'lik payla GAP II programları gelmektedir. Bunların dışında kalan kurs kategorilerinin yüzdesel olarak aktif işgücü programları içerisinde daha az yer kapladığı görülmektedir.

Grafik 3: Aktif İşgücü Programlarına Katılan Sayısına Göre Dağılımı (2013)

Kaynak: İŞKUR

Aktif işgücü programlarına katılan sayısına göre 2013 yılında %47,3 ile en yüksek orana sahip faaliyetin toplum yararına programlar olduğu görülmektedir. Bu programları takiben ikinci en

yüksek paya sahip olan program İstihdam Garantili kurslar olup, bu kursların %16,1'lik paya sahip olduğu görülmektedir. Bunların ardından ise %13'lük payla UMEM kursları, %10,9'luk payla İşbaşı Eğitim Programları, %3,1'lik payla Genel Kurslar programları gelmektedir.

2013 yılında Genel Kurslar (İstihdam Garantili Olmayan) kapsamında 630 adet kurs açılmış olup, bu kurslardan 3.856'ü erkek, 9.261'si kadın olmak üzere 13.117 kişi faydalanmıştır. İstihdam Garantili Kurslar (en az %50 kursiyer istihdamı zorunlu) kapsamında ise 2.508 adet kurs açılmış olup, 25.827 erkek, 41.300 kadın olmak üzere 67.127 kişi bu kurslardan yararlanmıştır.

Toplum Yararına Programlar (TYP) genellikle ekonomik kriz, özelleştirme, ekonomik yapılanma, doğal afetler ve işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde işsizlerin, çalışma yaşamından uzun süre ayrı kalarak çalışma alışkanlıkları ile disiplinlerini kaybetmelerini ve maddi sıkıntıya düşmelerini önlemek, kısa süreli istihdam ve eğitimlerini sağlamak için yürütülen programlara verilen isimdir. 2013 yılında illerde çevre temizliği, kamusal altyapının yenilenmesi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çevre düzenlemesi ile bakım onarım ve temizlik işleri yapılması, yenileme, tarihi ve kültürel mirasın korunması, ağaçlandırma, park düzenlemesi vadi ve dere ıslahı ve erozyonu önleme gibi konularda toplumun bütününe fayda sağlayıcı 4.722 adet TYP düzenlemiştir. Gerçekleştirilen TYP'lerden 141.925'si erkek, 55.257'si kadın olmak üzere toplam 197.182 kişi yararlanmıştır.

İşbaşı Eğitim Programları; en az lise (lise dengi ve üstü) düzeyindeki eğitim kurumlarından mezun olmuş işsizlerin mesleki yeterliklerini geliştirmelerini amaçlayan programlardır. Söz konusu programlar kişilerin sahip olduğu teorik bilgiler üzerine pratik bilgi ve iş tecrübesi ekleyerek kişilerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yöneliktir. Bu çerçevede 2013 yılında Türkiye çapında tüm illerde 20.521 adet program düzenlenmiş olup, bu programlardan 23.023 erkek, 22.257 kadın olmak üzere toplam 45.280 kişi yararlanmıştır.

Türkiye çapında gerçekleştirilen tüm işgücü yetiştirme kurslarına bakıldığında, toplamda 36.107 kurs açıldığı görülmekte olup, bu kurslardan 248.926'sı erkek, 168.331'i kadın olmak üzere toplamda 417.257 kişi faydalanmıştır.

3. İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİNE YÖNELİK FAALİYETLER

İşgücü piyasası analizleri (İPA), işgücü piyasasının yapısını, işverenler ve işgücü arasındaki hareketli ilişkileri ortaya koyan çalışmalardır. Bu analiz çalışmalarının sonuçları; niceliksel ve niteliksel göstergelerle işgücü piyasalarına katılımı, katılanların becerilerini, günümüz işgücü piyasalarında gereksinim duyulan mesleki becerileri, gelecekte hangi meslekler için ne tür becerilerin gerekeceğini ve günümüz ihtiyaçları ile işgücünün nitelikleri arasındaki ilişkiyi gösterirler.

İŞKUR'un görevleri arasında sayılan, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak ve yaptırmak, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının yerine getirmesi beklenen en önemli görevlerinden birisidir. Bu görev, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 13'üncü maddesinde ifade edilen "İlin muhtelif sektör ve daldaki işgücü ve mesleki eğitim ihtiyacını belirlemek üzere işgücü piyasası analizleri yapmak ve yaptırmak" hükmüyle Kurul görevleri arasında belirtilmektedir. Ayrıca Yürütme Kurulunun görevleri arasında "Kurumca belirlenecek yöntem çerçevesinde, ilin işgücü piyasası analizlerini yapmak ve yaptırmak konusunda Kurulun vereceği görevleri yerine getirmek" sayılmıştır.

İŞKUR'un aktif istihdam tedbirlerinin piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda planlanabilmesi, açılan işgücü yetiştirme kurslarının işverenin aradığı mesleklerde olması, piyasada karşılanamayan meslekler için mesleki anlamda işgücü arzı oluşturulması etkin piyasa analizleri ile olabilir.

2013 Yılı Mayıs ve Haziran aylarında, Türkiye genelinde 81 il düzeyinde, İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu talep araştırması ile işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve teminde güçlük çekme nedenleri, 2013 yılı sonunda ve 2014 yılı ortasında işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlenmiştir.

Alan çalışması, Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte tespit edilen 10+ istihdamlı işyerlerinde gerçekleştirilmiştir. Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmalar kullanılarak yapılan araştırmada; 74 ilimizde tam sayım, 7 ilimizde ise örneklem yöntemi ile çalışılmıştır. Toplamda **100 bin 852** işyeri bizzat ziyaret edilmiş, bu işyerlerinin **87 bin 719** tanesine ise işyeri bilgi formu uygulanmıştır.

Çalışma kapsamında Türkiye genelinde **258 bin 82 kişilik açık iş** olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, Türkiye genelinde “**açık iş oranı**” **%4,4** olarak hesaplanmıştır. Başka bir deyişle, Türkiye genelinde her 100 kişilik kadronun 95,6’sı dolu, 4,4’ü ise boş olup doldurulmaya hazırdır. Saha çalışmasında ziyaret edilen işyerlerinin **%29’u, açık işi olduğunu** belirtmiştir. Başka bir deyişle, her 3 işyerinden 1’inin açık işi bulunmaktadır. Türkiye’de ara eleman ihtiyacı, yapılan çalışma ile bir kez daha ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında işverenler tarafından en fazla açık işin; **Dikiş Makinesi Operatörü (tekstil), Satış Elemanı, Garson, Kaynakçı, Güvenlik Görevlisi, Tornacı, Şoför, Mobilyacı, Elektrikçi, Çağrı Merkezi Görevlisi** mesleklerinde olduğu belirtilmiştir. Açık işi olan işyerlerinin öncelikle tercih ettiği beceri mesleğe ilişkin yeterli bilgidir. Açık işi olan her 4 işyerinden 3’ü mevcut açık işi için mesleğe ilişkin yeterli bilgi talep etmektedir. Böylelikle mesleki eğitime olan ihtiyaç bir kez daha ortaya konulmuştur. En fazla açık iş sırasıyla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerindedir. Açık işlerin **%44’ü** imalat sektöründe bulunmaktadır. İmalat sektöründe açık iş oranı **%5,4’tür**. Başka bir deyişle, imalat sektöründe her 95 çalışanın yanında 5 kişiye daha ihtiyaç duyulmaktadır.

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işverenler, Türkiye genelinde ilk 6 ayda **340 bin 950** kişinin temininde güçlük çekildiği belirtmiştir. Çalışma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin **%44’ü**, eleman temininde güçlük çektiği ortaya çıkmıştır. Yani, işverenlerin yaklaşık olarak yarısı işgücü piyasasında aradığı elemanı bulurken zorlanmaktadır. Piyasada işverenlerce eleman ihtiyacının karşılanmasında, en fazla güçlük çekilen ilk 5 meslek kolu; **dikiş makinesi operatörü, satış danışmanı, kaynakçı, garson ve tornacı** şeklinde sıralanmaktadır.

Eleman ihtiyacının karşılanması konusunda güçlük çektiğini belirten işverenlerin **%60’ı**, meslekte aradığı niteliğe ve beceriye sahip eleman bulamadıklarını, **%17,5’i** çalışma ortam ve koşullarının beğenilmediği, **%15,3’ü** de ücretlerin az bulunduğunu belirtmiştir.

İl düzeyinde, istihdam ve mesleki eğitim politikalarının oluşturulmasına, istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirlerin alınmasına, uygulanacak aktif işgücü programlarının belirlenmesine, istihdam etkinlikleri ile mesleki eğitim uygulamalarının izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik faaliyetleri olan İl İstihdam ve Meslek Eğitim Kurullarında, yukarıda ifade edildiği gibi, işgücü piyasasının yapısını, işverenler ve işgücü arasındaki hareketli ilişkileri ortaya koyan, yani niceliksel ve niteliksel göstergelerle işgücü piyasalarına

katılımı, katılanların becerilerini, ihtiyaç duyulan mesleki becerileri, gelecekte hangi meslek grupları için ne tür becerilerin gereksinim duyulacağı hakkında bilgi veren İPA faaliyetleri doğrultusunda, ilin işgücü piyasası ihtiyaçları için alınan kararların daha etkili ve verimli olacağı bir gerçektir.

4. ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLER

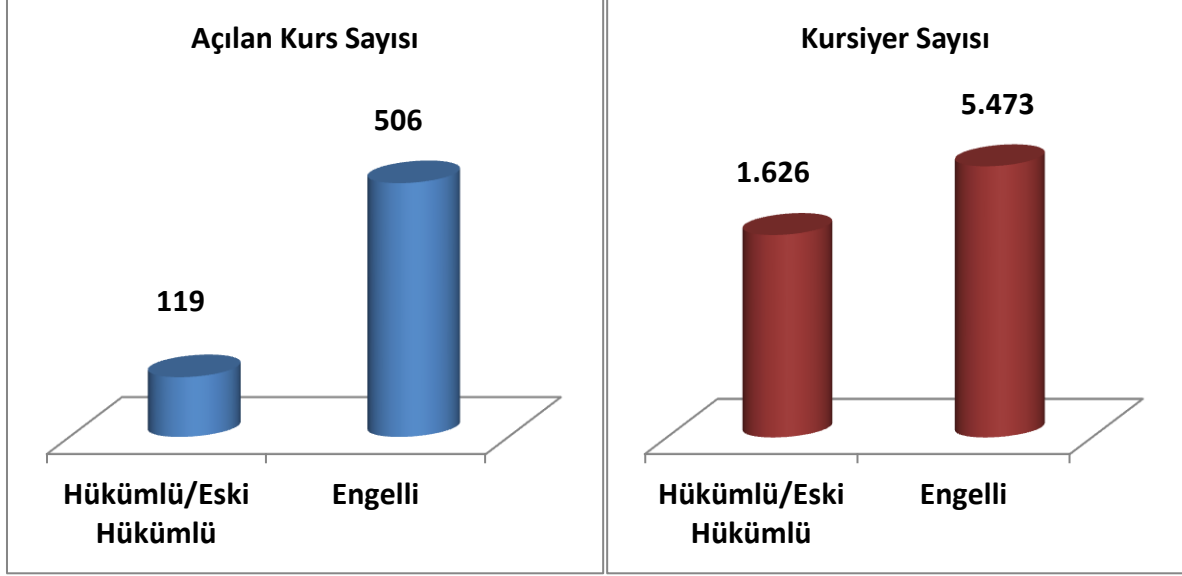
Kadın, genç, yaşlı, hükümlü, eski hükümlü, engelli, göçmen ve uzun süreli işsizler gibi gruplardan oluşan ve işgücü piyasasına girişte güçlük yaşayan, bu nedenle korunmaya ve desteklenmeye ihtiyaç duyan kişilerden oluşan gruplar, özel politika gerektiren gruplar olarak adlandırılmaktadır.

Bilindiği üzere özel politika gerektiren gruplar çoğunlukla “kötü işler” olarak tabir edilen kayıt dışı ve düşük ücretli işlerde istihdam edilmektedirler. Dünyada hükümetler ve uluslararası kuruluşlar tarafından özel politika gerektiren gruplara yönelik çok sayıda politika geliştirilmeye çalışılmakla birlikte, bu politikaların istenilen hedeflere ulaştığını ve sorunların ortadan kaldırıldığı söylemek oldukça zordur.

Özel politika gerektiren gruplara yönelik etkili politikalar geliştirebilmenin temel şartlarından biri hiç şüphesiz bu kişilerin işgücü piyasasına girişlerindeki engel nedenlerini doğru tespit edebilmektir. Cinsiyet ayrımcılığı ve bu kapsamda kadına biçilen roller, engelli, eski hükümlü, hükümlü ya da göçmenlere yönelik önyargılar gibi toplumsal bilinç eksikliği özel politika gerektiren grupların önündeki temel engellerdir. Özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasındaki yerine yönelik algının düzeltilmesi hali hazırdaki temel sorundur. Bu engelin ortadan kalkması halinde bilgi ve beceri düzeyinin görece eksikliği gibi birçok sorun piyasanın talepleri doğrultusunda kısa sürede çözülecektir.

İl istihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları işgücü piyasasına ilişkin sorunlara yereldeki en yakın aktör olarak özel politika gerektiren gruplara yönelik önemli görevleri yerine getirmekte olup, bu konuda başta mesleki eğitim programları olmak üzere birçok alanda destekleyici politikalar üretmektedirler.

Grafik 4. Engelli, Eski Hükümlü/Hükümlü Kursları

Kaynak: İŞKUR

Kurulların 2013 yılı aktif işgücü faaliyetleri incelendiğinde;

- Eski hükümlü/hükümlülere yönelik açılan 119 kursa toplam 1.626 kişi katılmıştır.
- Engellilere yönelik açılan 506 kursa toplam 5.473 kişi katılmıştır.

2013 yılında İİMEK'lerde özel politika gerektiren gruplara yönelik alınmış örnek kararlardan bazıları şu şekildedir:

- Kadınların evde ürettiklerinin cumartesi-pazar günleri okul bahçesinde pazarlaması, çadır tahsis, kurulum ve söküm gibi işlerin belediyeye ait olması,
- Engelli annelerin istihdama katılması için çeşitli kursların işgücü planına eklenmesi,
- Şiddet mağduru kadınların çocuklarının küçük olması nedeniyle çalışmalarına engel teşkil etmesi durumunda Milli Eğitime bağlı kreşlerde ücretsiz veya %50 indirimli faydalanmalarının sağlanması (Aile Bakanlığı ile ÇSGB arasında yapılan bir protokol gereği),
- Sinop Aile İl Müdürlüğü tarafından il genelinde 466 köy taranarak engellilere yönelik, engel grubu, engel oranı, eğitimi, hangi işleri yapabileceği konularına ilişkin bir saha çalışmasının yapılması, bu çalışma doğrultusunda bir proje hazırlanması,
- İŞKUR'a kayıtlı okur-yazar olmayanlara okuma yazma eğitimi verilmesi,

- Sosyal yardım alan işsizlerin iş beğenmeme ve çalışmak istememelerinin önüne geçilmesi amacıyla Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından iş görüşmesi veya bireysel danışmanlık görüşmesi yapılması,
- Göçmenlere yönelik çeşitli mesleki eğitim programlarının düzenlenmesi,
- İşaret dili kursunun açılması,
- Engellilere, hükümlü ve eski hükümlülere yönelik meslek edindirme kursları, Umut Yıldızı Projesi, Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Bağımlılıkla Mücadelede Yerel Eylem Planı çerçevesinde kursların açılması,
- Uzun süreli işsizler tespit edilerek İş ve Meslek Danışmanları tarafından işsizlik ile ilgili sorunlarının işe girememe nedenlerinin araştırılması,
- Çıracılık ve mesleki eğitim dışında kalan (küçük sanayi sitelerinde ve sokaklarda çalışan) işçi çocukların tespit edilmesi ile bunların mesleğe ve eğitime yönlendirilmesi,
- Engelli vatandaşların; katılmış bulundukları kurs süresince ve işe girişlerinden itibaren 1 yıl süre ile engelli maaşlarının kesilmemesi ve diğer sosyal haklarının devam etmesi önerisi.

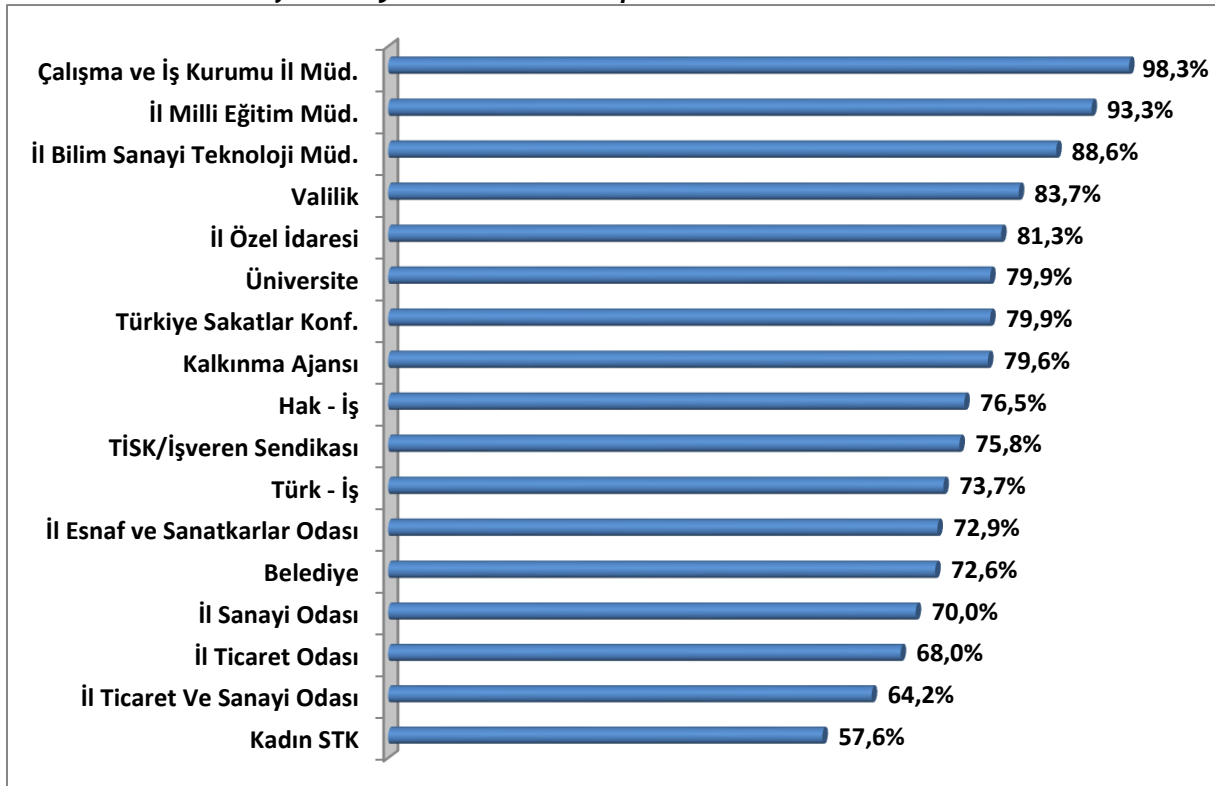
Bir önceki yıl ile kıyaslandığında özel politika gerektiren gruplara yönelik alınan karar sayısında ve bu kapsamda yapılması planlanan faaliyetlerde önemli bir azalma görülmektedir. Bununla birlikte merkezi politikalarla uyum içinde olan ve günceli takip eden kararlar sorunların çözümü aşamasında oldukça etkili olacaktır. Özel politika gerektiren gruplara yönelik "kadınlar üzerindeki bakım yükümlülüğünün azaltılması amacıyla çocuk bakım merkezlerinin sayılarının arttırılması, yaşlılar için ev dışında yaşam alanlarının yaratılmasına; şiddet mağduru, eski hükümlü, kocası ölmüş ya da boşanmış kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarını arttırmaya yönelik politikalar oluşturulması, özellikle kayıt dışı çalışanların en fazla olduğu kadınlar ve gençlere yönelik önleyici tedbirlerin alınması; işyerlerinde psikolojik tacize yönelik bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenmesi ve işyerlerinin ergonomik tasarımının ve bu grupların girişimciliğinin teşvik edilmesi" konularında çalışmalar yapılmasına önem verilmesi gerekmektedir.

5. ÜYE KURUMLARIN TOPLANTILARA KATILIM DURUMLARI

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, 15/05/2008 tarihli, 5763 sayılı Kanun ve 11/10/2011 tarihli, 665 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden yapılanma sürecine girmiş olup bunların sonucunda Kurulun işlevlerinde ve katılımcılarında farklılıklar yaşanmıştır. Bu değişiklikler, Kurulların etkinliğini arttırmak amacıyla yapılmıştır. Özellikle Kurul katılımcılarında yapılan değişiklikler, farklı kesimlerin temsil edilmesi yoluyla Kurul yapısını güçlenmiştir.

Bu değişim sürecinden hareketle Kurulları güçlü kılan en önemli unsurun bünyesinde ildeki farklı kesimleri temsil eden üyeleri barındırmasıdır. Bu çok unsurlu yapı, Kurulun karar alma aşamasında ildeki mevcut duruma farklı açılardan bakılabilmesi noktasında önem arz etmektedir. Kurulların çeşitli kamu kuruluşları, belediyeler, sendikalar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı vasıtasıyla ilin gereksinimlerine uygun karar almaları mümkün olmaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, Kurul etkinliğinin sağlanması açısından üyelerin düzenli, istekli ve hazırlıklı katılımının sağlanması gerekliliğidir.

Grafik 5. Üye Kurumların Toplantılara Katılım Oranları

Kaynak: İŞKUR

2013 yılında Kurul üyelerinin toplantılara katılımları incelendiğinde; Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünün %100'e yakın katılım sağlamış olmakla birlikte, istisnai birkaç durum

dolayısıyla nadiren katılım gösteremediği görülmüştür. Kurulun asli unsurlarından biri olan İl Milli Eğitim Müdürlüğü de toplantılara oldukça yüksek bir devamlılık sergileyerek % 93,3 oranında katılım göstermiştir. İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Valilik ve İl Özel İdaresi %80 üzerinde katılım göstermiş olup, bahsi geçen bu kurumlar haricindeki pek çok kurum da toplantılara %70 üzeri katılım göstermiştir. Bu kurumlar katılım oranlarına göre sıralandığında Türkiye Sakatlar Konfederasyonu, Kalkınma Ajansları, HAK-İŞ, TİSK, TÜRK-İŞ, İl Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ve Belediyeler olarak görülmektedir. %70 bandından itibaren İl Ticaret ve Sanayi Odaları ve bu örgütün ayrı ayrı yapılandığı bölgelerde İl Ticaret Odaları ile İl Sanayi Odalarının gerçekleştirdiği katılımlar göze çarpmaktadır. Katılım oranları arasında son sırada ise %57,6 ile Kadın Sivil Toplum Kuruluşları yer almaktadır.

Genel olarak toplantılara Kurumlarca gösterilen ilgi zayıf olmamakla birlikte sosyal taraflarca Kurul toplantılarına daha yoğun katılım gösterilmesi Kurullara farklı bakış açıları kazandıracak, sosyal diyalog mekanizmasının güçlenmesine katkıda bulunacak ve farklı sektörlerin sıkıntılarının tespiti ile bu sıkıntıların çözülmesini sağlayacaktır. Ancak Kurul katılımları arasında en düşük yüzdeyi teşkil eden Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının toplantılara daha yüksek katılım göstermesi açıkça görülmektedir. Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının Kurul toplantılarına katılımlarının artması kadınların ilin çalışma hayatına ilişkin meselelerde daha iyi temsil edilebilmesi adına oldukça önem arz eden bir unsur niteliğindedir. Kadınların ilin işgücü piyasalarında daha aktif rol oynaması için gerekli imkânların geliştirilmesi ve Türkiye'nin önemli bir sorunu olan kadın işgücüne katılım oranlarının daha üst seviyelere taşınabilmesi için bu kuruluşların Kurul toplantılarına yüksek oranda katılım göstermesi yadsınamaz bir gereksinimdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

2013 yılı Kurul faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda yerelde istihdam ve mesleki eğitime ilişkin pek çok sorunun hala tam olarak aşılamamış olduğu, Kurulların etkinliğinin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Mesleki eğitim kursu açılıp kapatılması, mesleki eğitim veren okullarda açılacak ya da kapatılacak bölümlerin tespiti gibi kararlar gerekli olmasına karşın, Kurul faaliyetleri içerisinde yoğun olarak yer almakta; hatta Kurulların tek görevi bölüm ve kurs açmaya indirildiği hissiyatı uyandırmaktadır. Oysa Kurullardan yereldeki işgücü ihtiyacının tespit edilmesi, mevcut işgücünün niteliklerine uygun iş alanları yaratılması ya da işgücünün yeni mesleki alanlara kanalize edilmesi gibi ekonomiyi güçlendirme, istihdamı ve işgücünün verimini artırmaya yönelik politikalar üretmeleri beklenmektedir. Kurulları etkin hale getirebilmek için bir taraftan İŞKUR bünyesinde mevzuat geliştirilmesi çalışmaları yürütülmekte, diğer taraftan ise Kamu İstihdam Kurumlarının Geliştirilmesi Projesi kapsamında bazı ülkelerde İİMEK benzeri yapıların araştırılmasına ve ülkemizde İİMEK'lerin sorunlarının tespiti ve çözüm önerilerine ilişkin iki uzman raporu hazırlanmıştır. Yapılan araştırmalar ve edinilen tecrübeler kapsamında ortaya çıkan sonuç ise İİMEK'lerin etkinliğinin artırılması konusuna bütüncül şekilde bakılması gerekmekte olup, Kurulların yapısı, işleyişi, yetkileri, sorumlulukları, kaynakları ve üye personelin niteliği yeniden gözden geçirilmesi gerekliliğidir.

Yereldeki mekanizmayı etkin hale getirmek için öncelikle Kurullarda gerek politika üretiminde gerekse de işgücü piyasasının ihtiyacı olan mesleklerin ve eğitim alanların tespitinde sosyal taraflarla sürekli ve karşılıklı bir diyalog geliştirilmelidir. Bunun yanı sıra etkili bir sosyal diyalogun geliştirilmesi için Kurullarda işçi ve işveren örgütlerinin temsilcilerinin sayısı artırılmalı, sektörler arası çoğulculuk ve eşit temsil sağlanmalıdır. Mevzuatta yapılacak olan bir değişiklik ile bölgelerin ekonomik özelliklerine göre Kurulda temsil edilecek kurumlar farklılaşmalıdır. Kurulların yapısı ve işleyişine ilişkin değinilmesi gereken ikinci bir husus ise valinin rolüne ilişkindir. Bilindiği üzere vali Kurulda otoriter bir etkinliğe sahip olup, alınacak kararlarda baskın bir rol oynamaktadır, bu durum diğer üyelerin görüşlerini rahatça ifade edebilmelerine zaman zaman engel olmaktadır. Bu nedenle valinin Kuruldaki rolü gözetleyici ve koordine edici olmalıdır. Ayrıca bürokratik geleneğimiz gereği bir işin mevzuat ile görev olarak verilmesi istenilen sonuçların alınmasında bazen yeterli olmayıp; işlerin nasıl yapılacağına, görev ve yetkinin net bir şekilde dağılımının da yapılmasını

gerektirebilmektedir. Kurumlara verilecek bireysel sorumluluk Kurul üyelerinin çalışmalara daha fazla katkı sunmasını sağlayacaktır. Kurullarda karar alınırken ulusal istihdam politikaları ve kalkınma stratejileri göz önünde bulundurulmalıdır. İllerin işgücü piyasalarına özgü birer istihdam stratejisinin olması halinde, Kurullar rutin olarak yaptıkları faaliyetlerin ötesine geçerek, daha geniş ve bütüncül bir vizyon ile politikalar geliştirebileceklerdir.

İllerde işgücü piyasası ve mesleki eğitim alanlarında Kurulların etkili olabilmesi için, yapılan işgücü piyasası analizleri ile açılan mesleki eğitim dalları arasındaki uyum düzeyinin yüksek olması gereklidir. Bu şekilde hem uzak hem de yakın geleceğe yönelik işgücü yetiştirme faaliyetleri daha isabetli yapılarak işgücü piyasaları daha etkin hale gelecektir. Ayrıca bu analizlerden elde edilecek bulgular ilin istihdam politikasının oluşturulmasında hayati öneme sahiptir.

Kurul üyelerine verilecek eğitimler ile çalışma hayatında özel politika gerektiren gruplara karşı bilinç artırma faaliyetleri düzenlenmelidir. Özel politika gerektiren gruplara karşı algıda değişiklik hem bireysel hem de toplumsal bazda sosyal ve ekonomik yaşama önemli katkılar sağlayacaktır.

Sonuç olarak mevzuat ile verilen sorumluluğa eş değer bir yetkilendirmenin yapılması ve yukarıda sıralanan önerilerin gerçekleştirilmesi halinde Kurulların faaliyetleri daha etkin bir hale gelecektir. Kurulların daha etkin hale gelmesi ise artan istihdamı ve işgücü verimliliğini, kişilerin iş sahibi olabilecekleri mesleklere yönlendirilmesini ve beraberinde istikrarlı büyümeyi sağlayacaktır.

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr